

El mestratge lúcid de Ramon Barnils

Rosa Calafat

El dia 1 de juny es va celebrar a Manresa l'Aplec dels Països Catalans. L'acte inaugural el féu Rosa Calafat. Heus ací el text d'aquest discurs, dedicat a la memòria del periodista Ramon Barnils.

Benvolguts tots:

Pens que, en primer lloc, som ací en qualitat de catalana de les Illes; i en segon lloc, perquè en Ramon Barnils –un periodista, un intel·lectual català, patriota– va prologar el meu darrer llibre, *Sabotatge a la llengua catalana*. Ell en va dir: «Aquest llibre demostra que sempre, i sobretot ara, ens calen polítics. Que allò que més ens cal en aquests moments de la nostra història no són ni guerrers ni resistents [...]. Amb democràcia, per subtilitzada que estigui, qui té la paella pel mànec no són ni els militars ni els profetes sinó els simples, oliosos, odiosament pràctics polítics.» I continua en Barnils: «Llegint aquest llibre hom s'adona que qui ha fallat no ha estat el poble [...]. Els atacs contra la llengua del poble i de la ciutadania, documenta el llibre, provenen dels col·lectius que han pretès i pretenen dominar aquest poble i aquesta ciutadania.»

Ara i aquí, tots hi som en qualitat de poble català que ret homenatge, no pas a un professor de Salamanca, ni a la guàrdia civil, ni a Cervantes, ni a la Feria de Abril (això de tant en tant ja ho fa TV3)... sinó al periodista Barnils.

Seguint el nostre refrany que diu «Pel juny, la falç al puny», avui, dia 1 de juny, vull retre homenatge als referents catalans. Vull cantar les paraules de dos pensadors catalans: un periodista principatí, en Ramon Barnils, i un poeta de Mallorca, en Miquel Bauçà. Perquè tots dos han dit justament el que no hauríem de cansar-nos de sentir, ni de repetir. I perquè en Ramon Barnils –concís, contundent, clar i català– digué de l'obra del poeta de Felanitx: «Trobos que Miquel

Bauçà, al costat d'aquests autors (Pla, Leopardi, Fuster, Montaigne), no solament no queda curt sinó que ja has prescindit de comparacions. I d'aquí a uns anys, escriure un article com aquest serà impossible, de tan obvi.»

Tots dos, el periodista i el poeta, han dit allò que molesta tant els globalitzadors del pensament únic ibèric. I han assenyalat amb el dit

Espanya. I, amb un doll d'intel·ligència, han posat en evidència Espanya. Han denunciat la intransigent, sempiterna, democràcia espanyola. Diu el poeta Bauçà:

«L'iberisme ... Sempre ha acabat malament: sang, desolació, destrucció i algun poema dolent [...]. Ha tingut sempre més èxit que la pancatalanitat, per moltes raons, que no seran mai ni

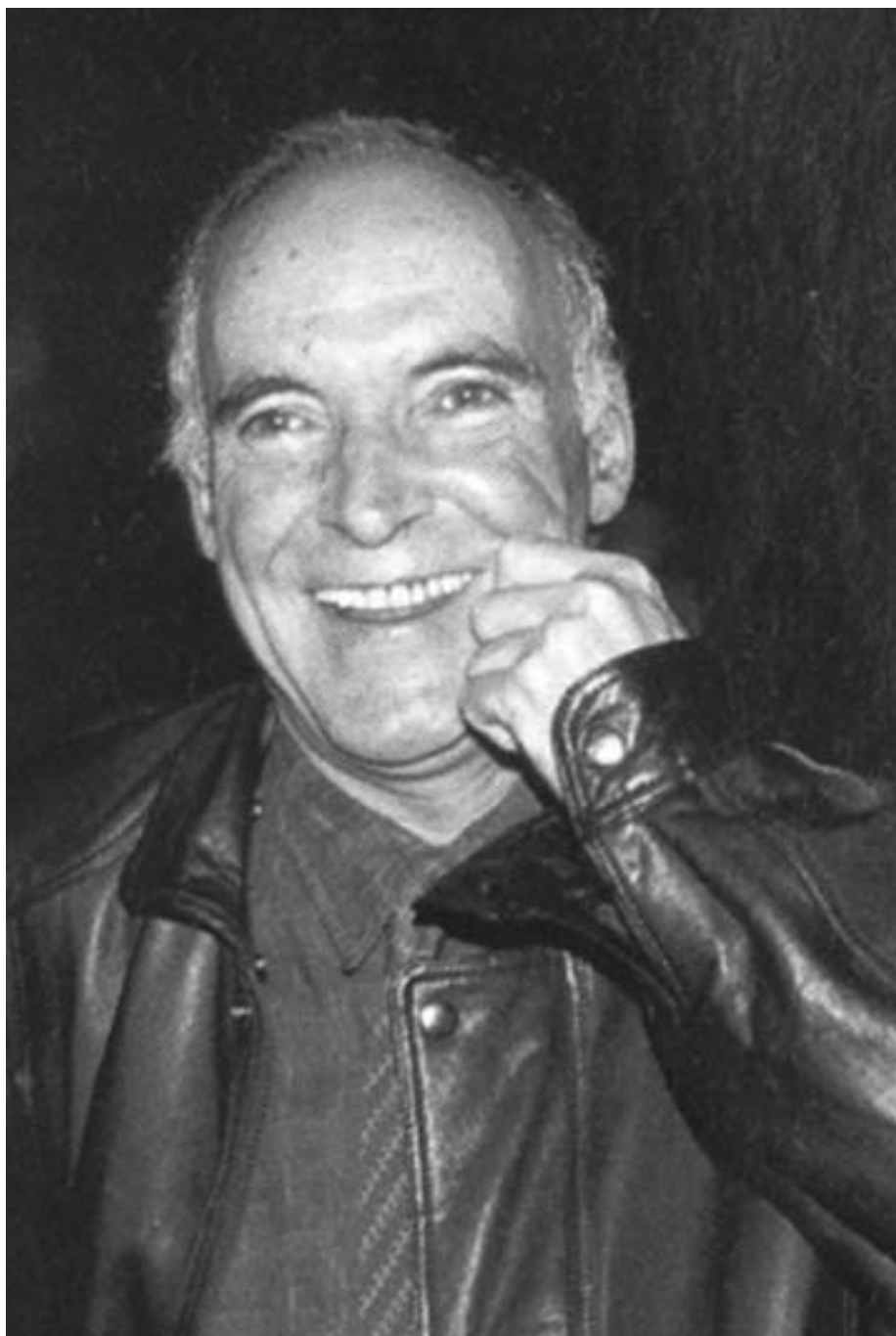

Foto cedida per El Temps

anomenades a la Universitat.»

Diu Barnils: «El PP i el PSOE –el pacte de fons, l'autèntic, el permanent, el secular– tenen en comú això: que Espanya és l'únic important –per a ells. I que fora d'Espanya no hi ha salvació –per a ells. Que fora d'Espanya no existeixen. I van tenint tota la raó: ajudant-hi la democràcia.»

I Barnils torna a dir, en l'article «Seleccions per a tothom»: «Aquests dies juguen seleccions esportives d'Andalusia, Catalunya, el País Basc, Canàries... En falten algunes fins a disset, però tot arribarà [...].»

Combinant l'angelisme dels nostres dirigents amb el cafè per a tothom d'ells, l'Operació Selecció Catalana acabarà com l'Operació Autonomia de fa vint-i-cinc anys.»

En Barnils periodista parla de tot: del món i de la bolla. Les seves lletres fan com el gegant de la rondalla que «tot lo món tresca, tot lo món sap». Tant si parla de la Xina, com de l'Everest, com de la quinta forca, les reflexions el duen sempre a ca seva. En Barnils pensa en català. Com ho hem fet mil·lenàriament. I com ho farem, si fracassen els qui ens volen eixorcs. En l'article «Carregar i descarregar», Barnils parla dels actes simbòlics: de qui va fer primer el cim de l'Everest, si Mallory i Irvine o si sir Edmund Hillary i el xerpa Tensing. «Tot ho aclareix en el mateix reportatge Hillary», diu Barnils: «quan diu que potser sí que els altres hi havien pujat primer, però que ell i Tensing n'havien baixat». I continua en Barnils, «Aquí ja ho sabem: diuen els castellans no fets malbé per la competició que un castell no és carregat fins que no és descarregat.»

Era, és difusor del pensament català. Per això feia nosa. No pas perquè escrivís en català. D'això en tenim més que amanida no hi ha als set cossis del gegant: catalanetes i catalanets regionals i autonòmics, i mediàtics, que escriuen en català, amb un pensament políticament i correctament espanyol. Guanyen cèntims a cabassos, amb la seu plena d'ous, perquè són traduïts i traduïdes a la llengua de Cervantes. Són dolces, elles. Són extremadament correctes, ells. Són mediàtics. Però, com diuen al meu poble: «De doblers mal adquirits no en mengen confits.» Són una càrrega feixuga per a la nació catalana. Són aquells que Biel Majoral identifica tan bé: «Què té aquesta terra nostra / que congria traïdors: / Diputats i senadors, / hi ha mestres i professors / i també el senyor rector / i aquests són els pitjors. / Els diuen que són senyors /

i sols els tenen per mostra. / Semblen tots triats a posta.»

L'article d'en Barnils «Vietnam, ara», publicat el 2 de maig del 2000 en *El Temps*, és tot un resum del seu estil depurat, que va directe al cervell; escatimador de la frase i brollador de pensament: «"A les semifinals de Copa, el Barça a la brossa i el Madrid aguanta", titula a tres columnes el diari *Viet Nam*

En Barnils feia nosa, no perquè escrivís en català, sinó perquè era difusor del pensament català

News del darrer 14 d'abril. Es publica a Hanoi, l'edita l'Agència de Notícies de Vietnam i quan parla de la capital, Saigon, ara Ciutat Ho Chi Minh, escriu HCM. Com els cursis, qui sap on paren, que escrivien BCN en comptes de Barcelona. És l'única semblança del producte amb els nostres –i ni aquesta amb els del Vietnam mític. El diari és de bon paper, vint-i-quatre planes ben aprofitades, poques i bones fotos, sis tires de còmics [...]; la mida, discreta, sembla la del vell *Le Monde*. Seccions de quatre planes: 'domèstica', regional (Sud-est d'Àsia i Oceania) i negocis [...]. A més les d'estil de vida', 'reportatges', 'opinió' i 'entreteniments', i un plec de només anuncis. N'hi ha prou amb voler-ho, per tenir bons diaris. El govern, vull dir.»

Us imagineu què no haurien fet els espanyols amb un Barnils propi? En menjarien tothora, ells. De rebot i forçats, nosaltres. I nosaltres, què n'hem fet? Sembla com si tots els mitjans de comunicació catalans (?) haguessin dit: «Callau, callau, que la caseta em regirau!» Muts i a la gàbia!

Els nostres (!) mitjans de comunicació és lliure a la descatalanització més desbridada. Patologia que es manifesta de la manera següent: «A mi, sempre m'ha portat sort», diu Bauçà 1998, «tenir un calendari no comprat. Així cada any m'esmenava a demanar-ne alguns a les Caixes. Enguany, ni el de la Caixa de Catalunya indica les festes pròpies de Catalunya. Així el 19 de maig d'enguany és en blanc, com a la Rioja. No sé per què el fan en català.»

Actualment els mecanismes de poder, els nostres (!) amaguen els referents catalans. El nom de *Països Ca-*

talans és esborrat dels textos d'estudi, dels mitjans de comunicació, de les frases dels polítics.... I fan ús a tort i a dret d'una Mediterrània allunyada del referent territorial: Barcelona-València-Palma. Llibres de text en català de les grans editorials, i mediàtiques, que lliguen el Principat a un *tot mediterrani*, sense les illes Balears. Llibres que lliguen, via mediterrània, el País Valencià a Madrid, capital d'Espanya. Llibres de text que lliguen les illes Balears –mediterrànies, també– amb les illes Canàries: totes dues, territori insular espanyol.

Els Països Catalans –via democràcia constitucional– han estat substituïts per una Mediterrània sense catalans, una altra manera de dir Espanya.

Ho explica en Barnils, 5 de juny del 2000: «Una etiqueta que vengui»: «Sembla que comença a prescindir-se de la marca de Països Catalans en actes polítics d'abast nacional. Excel·lent: essent generosos, deu ser el cinc per cent de la dotzena de milions de conacionals que se sent identificat per aquesta marca [...]. Si en democràcia es guanya convencent la ciutadania que voti un determinat programa, un determinat partit –un determinat producte–, és tècnicament impossible de convèncer-la que voti –que compri– un producte, un programa, etiquetat amb unes sigles que la immensa majoria de votants, de compradors no sap què vol dir –ni tan sols aproximadament». Recepta d'en Barnils: «I a vendre».

I, mentrestant, els nostres mitjans de socialització amoïnats per Madrid i Cervantes, na Rociito, en Sergi Mas i tots els semiparlants, culturalment espanyols.

Parla Barnils, en l'article titulat «De porc i de senyor...»: «"Barcelona perd pistonada; les coses importants passen a Madrid". Això no és res: "A Barcelona, s'hi viu millor, però per ser el número u te n'has d'anar a Madrid". Són declaracions d'un candidat a batlle de Barcelona, i que suggereixen una pregunta basta com un condom d'espart: hi ha casos de masoquisme en política? [...] (el batlle Maragall es va afatar de no dir que Barcelona era la capital de Catalunya i de dir que havia de ser la segona capital d'Espanya).»

L'aculturació actual i intensa dels catalans a través d'unes televisions que no emeten íntegrament en català. Uns mitjans de comunicació que fan ús d'un català hibridat. Uns mitjans de comunicació que estigmatitzen els fonemes, el lèxic, la sintaxi catalana, i que potencien el semiparlant. Els anuncis publicitaris difonen les marques en castellà. Els llibres de text escrits en català són aliens a la nació catalana i fidels a les províncies

espanyoles. Contenen modificacions absurdes com aquestes: Jordi –per al Principat i les Illes Balears– és Joan al País Valencià; Roger i Maria –per al Principat i el País Valencià– són Ramon i Maria a les Illes; en canvi, els antropònims menys «connotats» són compartits: Alberts i Laures són comuns a totes tres versions. Els llibres de text en català de les grans editorials –i democràtiques, i constitucionals– parlen d'Hernán Cortés, però no parlen del rei En Jaume. Llibres en què els referents catalans són estanquitats. És aquest un tret comú a les cultures satel·litzades, aquelles que, tot i conservar la llengua, depenen culturalment –en el sentit ampli del terme– d'una altra.

Us he de dir que en Barnils hi és. Hi serà sempre. Hi ha estat en els dos darrers esdeveniments. Ell ja ho havia escrit. Cal dir-ho. Cal difondre'l.

Abril del 2001, el rei d'Espanya –dipositari de l'herència simbòlica de tres-cents anys de manaments i disposicions contra el poble català– diu que l'espanyol «*nunca fue lengua de imposición*» ni aquí ni allà. Bé, potser aquí sí...; però ja està dit. I ja s'ho han cregut totes *las casas regionales* i un punt més.

Doncs bé, en Barnils el 4 d'octubre del 1999, en l'article titulat «Eleccions: 12 d'octubre», ja contesta la malvolença transhistòrica, institucional de sa majestat borbona del segle XX i XXI amb aquestes paraules: «Si enguany el Sis d'Octubre cau en plena campanya electoral, vejam com commemora cada partit el dotze d'octubre, *Día de la Raza*, que cau cinc dies abans de la diada electoral [...]. (El problema per als ínclits hispano-catalans serà l'endemà dia tretze, que juguen el

Barça i el Madrid: fer campanya per l'empat serà l'única cosa coherent, atès que l'empat a fora, com el bilingüisme a casa d'altri, és una victòria.) Potser els partits catalans saben que comerciem amb les Amèriques fa dos-cents anys, i que a les Amèriques hi ha nacions, és a dir cultures, ofegades com nosaltres o més, i que com nosaltres malden per sortir-se'n: encara hi ha milions de parlants del quítxua, del guaraní, del maia, del nàhuatl» ¿Que ho sents, Borbó?

Les darreres eleccions al País Basc, maig del 2001, foren favorables al PNB. El 10 d'abril del 2000 en Barnils en deia el següent: «Què ho fa, que l'Aznar continuï massacrant el PNB? És un partit de dretes com el seu, parlamentari, i amb qui ha pactat una pila de vegades i de coses [...]. Els espanyols, amb majoria absoluta, massacrant el PNB ataquen els convergents. Amb CiU de socis, els espanyols no podien atacar els aliats naturals de CiU amb el mateix instint assassí. Enfonsar el PNB és pels espanyols matar dos pardals d'un tret: a més de liquidar el PNB, deixarien sense un aliàt objectiu la nació que més els preocupa, que som nosaltres: pel nombre, per l'extensió i per la força.»

Barnils, crític, mordaç i viu com una geneta, acaba tots els seus escrits, totes les seves reflexions amb una bona cullerada de xarop d'esperança jove, contundent. Amb la il·lusió de qui fa feina com a català i per al poble català: lliure, no esquarterat.

En «A la pau per la llibertat (i III)», el dia 29 de maig del 2000, diu: «Compte final: en decidir Espanya de desfilar militarment a Barcelona, dinou anys després del cop triomfant de Tejero (...), es

troba que els catalans, malgrat l'espant mediàtic per la victòria del PP, reaccionen amb virulència contra la desfilarada (en concepte de qui signa, la reacció no és contra la desfilarada, sinó continuació de la llarga lluita per la llibertat del nostre país, de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó).» I acaba en Barnils: **«La democràcia perjudica els estats metafísics com Espanya; i beneficia els comercials com nosaltres.»**

I per molts anys! Barnils. ♦

Ramon Barnils, amb el micròfon a la mà, acompanyat per Raimon, Josep Benet i Lluís Llach.

Foto cedida per El Temps